

GAO-054046

Seat No. _____

M. A. (Sem. IV) Examination

March / April - 2019

MAOOC-407 : Sanskrit

(One Act Play From the Bhasa's Nataka-Chakra)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

સૂચના :

- (૧) બધાજ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.
- (૨) જમણી બાજુ દર્શાવેલ અંક પ્રશ્નના ગુણ દર્શાવે છે.

૧ (અ) નીચેના શ્લોકોનો અનુવાદ કરો : (ગમે તે બે)

૮

- (૧) उपलविषमा नागेन्द्राणां शरीरधरा धरा
दिशि दिशिकृता गृध्रावासा हतातिरथा रथाः ।
अवनिपतयः स्वर्गं प्राप्ताः क्रियामरणे रणे
प्रतिमुखमिमे ततकृत्वा चिरं निहताहताः ॥
- (૨) भीमां गदां क्षिपति गर्जति वल्गमानः
शीघ्रं भुजं हरति तस्य कृतं भिनत्ति ।
चारीं गतिं प्रचरति प्रहरत्यभीक्ष्णं
शिक्षान्वितो नरपतिर्बलवांस्तु भीमः ॥
- (૩) मम रिपुबलकालं लाङ्गलं लङ्घित्वा
रणकृतमतिसन्धिं मां च नावेक्ष्य दर्पात् ।
रणशिरसि गदां तां तेन दुर्योधनोर्वोः
कुलविनयसमुद्धया पातितः पातयित्वा ॥
- (૪) गतं धात्र्युत्संगे सकलमभिषिक्तं नृपकुलं
गतः कर्णः स्वर्गं निपतिततनुः शन्तनुसुतः ।
गतं भ्रातृणां मे शतमभिमुखं संयुगमुखे
वयं चैवंभूता गुरुसुत धनुर्मुश्चतु भवान् ॥

(બ) નીચેનામાંથી ગમે તે બે સસન્દર્ભ સમજાવો :

૬

- (૧) वैरं च विग्रहकथाश्च वयं च नष्टाः ।
- (૨) जीवितास्मि मन्दभागा ।
- (૩) गच्छ पुत्र एवं वृकोदरं ब्रूहि ।
- (૪) अन्यस्यामपि जात्यां मे त्वमेव जननी भव ।

- ૨ 'ઊરુભઙ્ગમ્'ની આધારસામગ્રી જણાવી, ભાસે કરેલાં પરિવર્તનો જણાવો. ૧૪
- અથવા**
- ૨ 'ઊરુભઙ્ગમ્' એક કરુણાન્ત રૂપક છે. - તેની સાર્થકતા ચર્ચો. ૧૪
- ૩ સમીક્ષાત્મક નોંધ લખો : (ગમે તે બે) ૧૪
- (૧) યુદ્ધભૂમિનું વર્ણન
- (૨) ઉરુભંગની રંગમંચ ક્ષમતા
- (૩) ઊરુભઙ્ગમ્ - શીર્ષક
- (૪) દુર્યોધનની વિશેષતાઓ
- ૪ (અ) 'કર્ણભારમ્'ના કથાવસ્તુનો પરિચય આપી તેનું એકાંકી તરીકે મૂલ્યાંકન કરો. ૧૦
- અથવા**
- (અ) નાટકકાર તરીકે ભાસની નાટ્યશૈલીની વિશેષતાઓ ચર્ચો. ૧૦
- (બ) નોંધ લખો : (કોઈપણ એક) ૪
- (૧) ઉરુભંગનો પરિવારમિલન પ્રસંગ.
- (૨) દૂતઘટોત્કચમાં દુર્યોધન અને ઘટોત્કચનો સંવાદ
- ૫ નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉત્તર આપો : ૧૪
- (૧) ઉરુભંગનું કથાવસ્તુ મહાભારતના કયા સ્થાનેથી લેવાયું છે ?
- (૨) દુર્યોધનની પત્નીઓનાં નામ જણાવો.
- (૩) યુદ્ધભૂમિમાં શરીરને ઢસડતા દુર્યોધનને ભાસે કોની સાથે સરખાવ્યો છે ?
- (૪) કર્ણભારમાં ઈન્દ્ર છેવટે કર્ણને કઈ શક્તિ પ્રદાન કરે છે ?
- (૫) ભાસના કયા રૂપકમાં સ્ત્રીપાત્રોનો તદ્દન અભાવ છે ?
- (૬) હરિવંશ પર આધારિત ભાસની કૃતિનું નામ આપો.
- (૭) નાન્દી પછીથી આવતાં દૃશ્યને શું કહે છે ?
- (૮) ભાસના રામાયણ આધારિત નાટકોના નામ આપો.
- (૯) 'આવતા જન્મે તુજ મારી માતા થાજે' એવું કોણ બોલે છે ?
- (૧૦) 'હુતં ચ દત્તં ચ તથૈવ તિષ્ઠતિ' - આ ઉક્તિ કયા રૂપકમાં છે ?
- (૧૧) ભીમની ગદાનું નામ આપો.
- (૧૨) દુર્યોધનના સાથળ ઉપર પ્રહાર કરવાનો ઈશારો કોણ કરે છે ?
- (૧૩) ભાસના મૌલિક નાટકોના નામ આપો.
- (૧૪) અર્જુને કયું વન દગ્ધ કર્યું હતું ?